

Guía Docente

Datos Identificativos					2023/24
Asignatura (*)	Termodinámica e Termotecnia		Código	631G03014	
Titulación	Grao en Máquinas Navais				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	1º cuatrimestre	Segundo	Obrigatoria	6	
Idioma	Castelán/Inglés				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Ciencias da Navegación e Enxeñaría Mariña				
Coordinación	Baaliña Insua, Alvaro	Correo electrónico	alvaro.baalina@udc.es		
Profesorado	Baaliña Insua, Alvaro Miguel Catoira, Alberto De Romero Gomez, Javier	Correo electrónico	alvaro.baalina@udc.es alberto.demiguel@udc.es j.romero.gomez@udc.es		
Web	https://estudios.udc.es/es/subject/631G03V01/631G03014				
Descrición xeral	<p>Nesta asignatura desenrólanse conceptos básicos para a comprensión da maior parte dos procesos ligados á enerxía nunha instalación, tanto a bordo dun buque como en terra.</p> <p>A modo de exemplo, permite coñecer, analizar e optimizar o funcionamento dun motor de combustión interna, dunha caldeira ou dunha turbina.</p> <p>Sin o coñecemento dos principios termodinámicos resulta moi difícil a comprensión de numerosas asignaturas do plano de estudos, entre as que se encontran, Turbinas de vapor e gas, Motores de combustión interna, Sistemas auxiliares do buque, Xeneradores de vapor e Transferencia de Calor, Técnicas de frío, etc.</p> <p>Para cursar a asignatura é conveniente ter coñecementos previos de Física e Matemáticas.</p>				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A1	CE01 - Realizar unha garda de máquinas segura
A2	CE02 - Facer funcionar a maquinaria principal e auxiliar e os sistemas de control correspondentes.
A6	CE06 - Mantemento e reparación das máquinas e o equipo de a bordo.
A73	CE73 - Modelizar situacións e resolver problemas con técnicas ou ferramentas físico-matemáticas.
A74	CE74 - Avaliar de forma cualitativa e cuantitativa os datos e resultados, así como a representación e interpretación matemáticas de resultados obtidos experimentalmente.
A78	CE78 - Adquirir coñecementos de termodinámica aplicada e da transmisión da calor.
A86	CE86 - Operar, reparar, manter e optimizar as instalacións auxiliares dos buques que transportan cargas especiais, tales como quimiqueros, LPG, LNG, petroleiros, cementeros, Ro- Ro, Pasaxe, botes rápidos, etc.
A89	CE89 - Poñer en marcha e operar novas instalacións en buques, instalacións marítimas e industriais.
A90	CE90 - Operar, reparar, manter e optimizar a nivel operacional as instalacións industriais relacionadas coa enxeñaría mariña, como motores alternativos de combustión interna e subsistemas; turbinas de vapor e de gas, caldeiras e subsistemas asociados; ciclos combinados; equipos eléctricos, electrónicos, e de regulación e control; as instalacións auxiliares, tales como instalacións frigoríficas, instalacións de aire acondicionado, plantas potabilizadoras, grupos electrógenos, etc.
A95	CE95 - Coñecer o balance enerxético xeneral, incluíndo o balance termo-eléctrico, así como a xestión eficiente da enerxía respectando o medio ambiente.
A96	CE96 - Realización de auditorías enerxéticas de instalacións marítimas.
A99	CE99 - Ter a capacidade para exercer como Oficial de Máquinas da Mariña Mercante, unha vez superados os requisitos esixidos pola Administración Marítima.
A100	CE100 - Ter a capacidade para exercer como oficial ETO da Mariña Mercante, unha vez superados os requisitos esixidos pola Administración Marítima.
B2	CB2 - Aplicar os coñecementos no seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posuír competencias demostrables por medio da elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da área dos seus estudos

B3	CB3 - Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuícos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B5	CB5 - Ter desenvolvido aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores con un alto grao de autonomía.
B7	CG02 - Resolver problemas de forma efectiva.
B16	CG11 - Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C3	CT03 - Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C7	CT07 - Desenvolver a capacidade de traballar en equipos interdisciplinares ou transdisciplinares, para ofrecer propostas que contribúan a un desenvolvemento sostible ambiental, económico, político e social.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
	Análise e síntese dos conceptos termodinámicos	A1	B2
Capacidade para razoar e comprender as interaccións enerxéticas en diversos sistemas	A2	B3	C7
Capacidade para resolver problemas enerxéticos e de optimización a través do concepto de entropía e irreversibilidade.	A6	B5	
Planificación e toma de decisións en canto á xestión enerxética de instalacións industriais.	A73	B7	
Razoamento crítico acerca dos modelos físicos aplicables	A74	B16	
Hábito de estudo e estruturación da información a través de táboas e diagramas bidimensionais de parámetros termodinámicos	A78		
As seguintes competencias incluídas no Cadro A-III/1 do Código STCW enmendado por Manila; Función: Maquinaria naval, a nivel operacional	A86		
-1.1 Realizar unha garda de máquinas segura	A89		
-1.2 Facer funcionar a maquinaria principal e auxiliar e os sistemas de control correspondentes.	A90		
	A95		
	A96		
	A99		
	A100		

Contidos	
Temas	Subtemas
1.- INTRODUCCIÓN	1.1.- OBEXECTIVOS DA TERMODINÁMICA. 2.1.- SISTEMA E PROPIEDADES TERMODINÁMICAS 2.1.1.- Sistema Termodinámico. 2.1.2.- Propiedades Termodinámicas. Primitivas-Derivadas. Intensivas-Extensivas. 2.1.3.- Estados de un sistema. Postulado I (de estado). Postulado II (de equilibrio). 2.1.4.- Procesos Termodinámicos.

<p>2.- TRABALLO, ENERXÍA E CALOR.</p>	<p>1.2.- TRABALLO. FORMAS DE TRABALLO CUASIESTÁTICO.</p> <p>1.2.1.- Formas mecánicas do traballo</p> <p>1.2.2.- Definición termodinámica do traballo. Formas de traballo cuasiestático.</p> <p>2.2.- INTERACCIÓN ADIABÁTICA DE TRABALLO. ENERXÍA TOTAL</p> <p>2.2.1.- Interaccións adiabáticas de traballo.</p> <p>2.2.2.- Enerxía total. Postulado III.</p> <p>2.2.3.- Enerxía interna. Primer principio para un sistema cerrado.</p> <p>3.2.- INTERACCIONS DE CALOR.</p> <p>3.2.1.- Postulado III e traballo non adiabático.</p> <p>3.2.2.- Equilibrio térmico. Postulado IV.</p> <p>3.2.3.- O Postulado IV como base da termometría. Escalas termométricas</p> <p>4.2.- LEIS DOS GASES.</p> <p>4.2.1.- Ecuación de estado de gas ideal.</p> <p>4.2.2.- Mezclas de gases ideais.</p>
<p>3.- ESTADOS E PROPIEDADES DAS SUSTANCIAS PURAS</p>	<p>1.3.- SUSTANCIAS PURAS.</p> <p>1.3.1.- Sistema simple compresible.</p> <p>1.3.2.- Superficie pvT dunha sustancia pura. Proxeccións.</p> <p>1.3.3.- Propiedades térmicas.</p> <p>2.3.-VALORES DAS PROPIEDADES.</p> <p>2.3.1.- Táboas de propiedades de sustancias puras.</p> <p>2.3.2.- Propiedades do vapor húmido.</p> <p>2.3.3.- Aproximacións para líquido comprimido e modelo de sustancia incompresible.</p> <p>2.3.4.- Gas real. Factor de compresibilidade.</p> <p>Ecuacións de estado</p> <p>Carta xeneralizada. Lei dos estados correspondentes.</p>
<p>4.- PRIMER PRINCIPIO DA TERMODINÁMICA PARA SISTEMAS ABERTOS</p>	<p>1.4.- PRIMEIRO PRINCIPIO DA TERMODINÁMICA PARA SISTEMAS ABERTOS.</p> <p>1.4.1.- Masa, volume e superficie de control. Ecuación da Primeira Lei.</p> <p>2.4.2.- Balances de materia e enerxía nun volume de control.</p> <p>Enerxía de fluxo.</p> <p>3.4.3.- Análise integral e diferencial.</p> <p>3.4.4.- Balances de materia e enerxía en réxime permanente e non permanente.</p>
<p>5.- SEGUNDO PRINCIPIO DA TERMODINÁMICA</p>	<p>1.5.- ENTROPÍA E SEGUNDA LEI.</p> <p>1.5.1.- Limitacións do Primeiro Principio.</p> <p>1.5.2.- Máquina Térmica. Interaccións enerxéticas entre dous focos.</p> <p>1.5.3.- Enunciados do Segundo Principio.</p> <p>Kelvin-Plank.</p> <p>Clausius.</p> <p>Equivalencia de ámbolos dous enunciados.</p> <p>1.5.4.- Reversibilidade. Enunciados de Carnot.</p> <p>1.5.5.- Escala termodinámica de temperatura.</p> <p>1.5.6.- Ciclo de Carnot.</p>

<p>6.- ENTROPÍA E IRREVERSIBILIDADE</p>	<p>1.6.- TEOREMA DE CLAUSIUS. ENTROPÍA.</p> <p>2.6.- ENTROPÍA</p> <p>3.6.- PRINCIPIO DE INCREMENTO DE ENTROPÍA. IRREVERSIBILIDADE.</p> <p>3.6.1.-Balance de entropía para un sistema pechado. 3.6.2.- Principio de incremento de entropía.</p> <p>4.6.- CAMBIO DE ENTROPÍA.</p> <p>4.6.1.- Ecuacións Tds. Modelo de gas ideal. Mesturas líquido-vapor. Hipótese de calores específicos constantes. Sustancia incompresible.</p> <p>5.6.- DIAGRAMAS T-S E H-S.</p> <p>Interpretación gráfica da calor nun diagrama T-s. Diagrama de Mollier.</p> <p>6.6.- BALANCE DE ENTROPIA PARA UN VOLUME DE CONTROL 6.6.1.- Balance de entropía para volumes de control. Aplicación a procesos en réxime estacionario e non estacionario.</p> <p>7.6.- TRABALLO EN PROCESOS DE FLUXO ESTACIONARIO INTERNAMENTE REVERSIBLES.</p> <p>8.6.-RENDEMENTO ISOENTRÓPICO DE EQUIPOS EN RÉXIME ESTACIONARIO. 7.6.1.- Turbinas. 7.6.2.- Compresores e bombas. 7.6.3.- Toberas e difusores.</p>
<p>7.- FLUXO A ALTA VELOCIDADE</p>	<p>1.7.- ESTANCAMIENTO ADIABÁTICO DUN FLUÍDO</p> <p>2.7.- VELOCIDADE DO SON E NÚMERO DE MACH.</p> <p>3.7.- FLUXO CON VARIACIÓN DE SECCIÓN DE PASO.</p> <p>4.7.- RELACIÓNS ENTRE PROPIEDADES DE FLUXO E NÚMERO DE MACH.</p> <p>5.7.- EFECTO DA CONTRAPRESIÓN EN TOBERAS.</p>
<p>8.- CICLOS DE VAPOR E GAS</p>	<p>1.8.- Ciclo de Rankine,rendemento e melloras.</p> <p>2.8.- Ciclos de gas. 2.8.1.- Ciclos Otto e Diesel 2.8.2.- Ciclo Brayton, melloras. Ciclo combinado 3.8.- Ciclos de refrixeración.</p>

9.- Termodinámica do aire húmido. Psicometría	1.9.- Propiedades 2.9.- Aplicacións. Acondicionamento de aire
10.- Mezclas reactivas. Combustión	1.10.- Combustión, cálculos
O desenvolvemento dos temas anteriores*, cumpre coa columna 2, Coñecementos, Comprensión e Suficiencia, do Convenio STCW, modificado por Manila 2010, das seguintes Táboas: * A obtención das competencias establecidas na Columna 1 das devanditas Táboas STCW, complétanse coa superación dos contidos incluídos nas seguintes materias complementarias a esta: Motores de combustión interna. Turbinas de vapor e gas. Transferencia de calor e xeradores de vapor. Instalacións marítimas e propulsores. Automatización de instalacións marítimas. Prácticas externas en buque	1.- Táboa A-III/1 de Especificación das normas mínimas de competencia aplicables aos oficiais encargados da garda nunha cámara de máquinas con dotación permanente e dos designados para prestar servizo en cámaras de máquinas sen dotación permanente Función: Maquinaria naval, a nivel operacional Competencias: -1.1 Realizar unha garda de máquinas segura -1.2 Facer funcionar a maquinaria principal e auxiliar e os sistemas de control correspondentes.
O desenvolvemento e superación destes contidos, xunto cos correspondentes a outras materias que inclúan a adquisición de competencias específicas da titulación, garanten o coñecemento, comprensión e suficiencia das competencias recollidas no cadro AIII/2, do Convenio STCW, relacionadas co nivel de xestión de Oficial de Máquinas de Primeira da Mariña Mercante, sin limitación de potencia da planta propulsora e Xefe de Máquinas da Mariña Mercante ata o máximo de 3000 kW.	Cadro A-III/2 del Convenio STCW. Especificación das normas mínimas de competencia aplicables aos xefes de máquinas e primeiros oficiais de máquinas de buques cuxa máquina propulsora principal teña unha potencia igual ou superior a 3 000 kW

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	B7 B16	2	0	2
Sesión maxistral	A2 A6 A73 A74 A78 A86 A89 A90 A95 A96 A99 A100 B2 B3 B5 C3 C7	28	42	70
Solución de problemas	A1 A2 A6 A73 A74 A78 A86 A89 A90 A95 A96 A99 A100 B2 B3 B5 B7 B16 C3 C7	10	24	34
Aprendizaxe colaborativa	A1 A2 A6 A73 A74 A78 A86 A89 A90 A95 A96 A99 A100 B2 B3 B5 B7 B16 C3 C7	5	5	10
Traballos tutelados	B2 B3 B5 B7 B16 C3 C7	3	15	18

Análise de fontes documentais	A1 A2 A6 A78 A86 A89 B2 B3 B5 B16 C3	0	4	4
Proba obxectiva	A1 A2 A6 A73 A74 A78 A86 A89 A90 A95 A96 A99 A100 B2 B3 B5 B7 B16 C3 C7	4	6	10
Atención personalizada		2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Realizárase unha presentación do curso, facendo fincapé na importancia desta materia como base para a aprendizaxe do resto de materias do Grao e para o exercicio da profesión no ámbito da Enxeñaría Mariña. Estableceranse os criterios de docencia, cualificación e as fontes bibliográficas máis destacadas.
Sesión maxistral	Realizárase a explicación detallada dos contidos da materia e que se distribúen en temas. O alumno contará en todo momento cunha copia mecanografiada do tema a tratar en cada sesión maxistral. Foméntase a participación en clase, a través de comentarios que relacionan os contidos teóricos con experiencias da vida real.
Solución de problemas	Resolveranse as coleccións de exercicios propostas para cada tema, permitindo a aplicación dos modelos matemáticos máis axeitados a cada caso, incluíndo manexo de táboas, aplicación das hipóteses máis adecuadas, relación cos contidos teóricos desenvolvidos nas sesións maxistras e relación co exercicio profesional
Aprendizaxe colaborativa	Trátase de resolver problemas en grupo, coa posibilidade de expor resultados. Participación do alumnado na formulación de ideas e conceptos relacionados coa materia, convidando á procura de información e manter actitude crítica ante temas de actualidade relacionados coa enerxía. Posese plantear o deseño dun portafolio dixital e empregar procedementos de traballo colaborativo.
Traballos tutelados	Resolución dos problemas non completados nas sesións de grupos reducidos, con indicacións xenéricas para a súa resolución por parte do docente ou de temas de especial relevancia.
Análise de fontes documentais	Mediante a utilización de fontes bibliográficas de distintos tipos, o alumno habituarase á procura individualizada de información co obxecto de profundar ou enfocar a aprendizaxe desde outros puntos de vista que non sexan exclusivamente os do docente. Constitúe un adestramento cara ás necesidades futuras do alumno dentro do seu desenvolvemento profesional.
Proba obxectiva	Realizárase unha proba parcial co fin de que o alumno se familiarice co tipo de cuestións que se expoñen nas probas escritas. Constará dunha parte teórica e outra práctica, de tal forma que ambas computan polo 50% da nota. Os exames ordinarios e extraordinarios rexeranse polo mesmo formato.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Sesión maxistral Solución de problemas Aprendizaxe colaborativa Traballos tutelados	<p>A atención personalizada ligada ás metodoloxías que a contemplan, pretende fomentar a máxima interacción co alumnado, co obxecto de optimizar o seu esforzo e mellorar a súa aprendizaxe.</p> <p>A través de dita interacción, xunto co resto de procesos de avaliación, determinarase o grao de aprendizaxe das competencias da materia, permitindo prestar atención personalizada a aqueles alumnos que máis o necesitan a través de tutorías individualizadas, cuxa convocatoria se realizará en consonancia co alumnado implicado.</p> <p>Así mesmo, ademais das tutorías presenciais programadas polo profesor, o estudante poderá acudir a tutoría, cantas veces o requira, e en horario compatible coas actividades docentes, investigadoras e de xestión do profesor.</p> <p>De acordo coa "norma que regula ou réxime de dedicación ao estudo dúas estudantes de grao na UDC" (Art.3.b e 4.5) e as "normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dúas estudos de grao e mestrado universitario (Art. 3 e 8b), o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, poderá participar dun sistema personalizado e flexible de tutorías de orientación e avaliación co fin de determinar o grao de aprendizaxe competencial alcanzado. En referencia a este último punto, as tutorías servirán para a realización daquelas actividades englobadas dentro da metodoloxía de probas obxectivas e solución de problemas.</p>
--	---

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A2 A6 A73 A74 A78 A86 A89 A90 A95 A96 A99 A100 B2 B3 B5 C3 C7	A asistencia ás sesións presenciais computará dentro da nota final. Pasarase unha folia de firma como evidencia para a cualificación desta metodoloxía.	5
Solución de problemas	A1 A2 A6 A73 A74 A78 A86 A89 A90 A95 A96 A99 A100 B2 B3 B5 B7 B16 C3 C7	Resolución de problemas a través de EES. Pasarase unha folia de firma como evidencia para a cualificación desta metodoloxía.	5
Proba obxectiva	A1 A2 A6 A73 A74 A78 A86 A89 A90 A95 A96 A99 A100 B2 B3 B5 B7 B16 C3 C7	O alumno demostrará a suúa destreza no aprendizaxe teórico-práctico dos contidos.	70
Traballos tutelados	B2 B3 B5 B7 B16 C3 C7	Presentación e defensa dos traballos realizados. Valorarase estrutura, pulcritude, método expositivo e orixinalidade. O alumno pode non optar por esta metodoloxía pasando a computar a porcentaxe da cualificación na proba obxectiva. Pódese plantear o deseño dun portafolio dixital.	20

Observacións avaliación
<p>O alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, segundo establece a "NORMA QUE REGULA O RÉXIME DE DEDICACIÓN AO ESTUDO DÚAS ESTUDANTES DE GRAO NA UDC (Arts. 2.3; 3. b; 4.3 e 7.5) (04/05/2017): Tera dereito a presentarse a unha proba obxectiva/presentación de traballo a proposta do profesor con posibilidade de obtención do 100% nota?. A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a perda do dereito á oportunidade na que se cometa a falta e respecto da materia na que se tivese cometido. O/a estudante será cualificado con ?suspense? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario.</p>

Fontes de información

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none">- Moran, M. J. ; Shapiro, H. N (2004). Fundamentos de Termodinámica Técnica . Barcelona.. Reverte- Çengel, Y. A.; Boles, M. A. (2006). Termodinámica. México. McGrawHill- Agüera, J.: (1999). Termodinámica Lógica y Motores Térmicos. Madrid. Ciencia 3.- Rogers, G.; Mayhew, Y. (1992). Engineering Thermodynamics. Work and Heat Transfer. Singapore. Longman
Bibliografía complementaria	<ul style="list-style-type: none">- Sonntag, R.; Borgnakke, C (2007). Introduction to engineering thermodynamics.. USA. Wiley- Segura, J. (1990). Termodinámica Técnica. Barcelona. Reverté

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Química/631G03002
Matemáticas I/631G03001
Matemáticas II/631G03006
Física I/631G03003
Física II/631G03008

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Turbinas de Vapor e Gas/631G02352
Operación de Sistemas do Buque con Simulador/631G03043
Técnicas de Frío Aplicadas ao Buque/631G03024
Motores de Combustión Interna/631G03028
Transferencia de Calor e Xeradores de Vapor/631G03022

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías